

Bomen langs de openbare weg

**Aandachtspunten voor
gemeentebesturen**

**BOEREN
BOND**
verbindt

Bomen langs de openbare weg

Aandachtspunten voor gemeentebesturen

Deze brochure is tot stand gekomen dankzij een samenwerking tussen Boerenbond vzw, Boerennatuur Vlaanderen vzw, de beroepsvereniging voor professionele siertelers en groenvoorzieners (AVBS) en het proefcentrum voor de sierteelt (PCS).

Intro

Sonja De Becker

Voorzitter Boerenbond

Geachte lezer,

De ambitie rond bossen en bomen in Vlaanderen is groot: naast 4000 ha bijkomend bos tegen 2024 wenst Vlaanderen te voorzien in 1 extra boom per Vlaming. Ook op lokaal niveau wordt er meer en meer gedacht aan de mogelijkheden om bijkomende bomen te voorzien. Hierbij kunnen de redenen zeer divers zijn: van het vergroten van de bio-diversiteit in de gemeente tot het bestrijden van het hitte-eilandeffect in verstedelijkte kernen. De aanplant van bomen staat hierbij vaak in het teken van ruimere plannen zoals klimaatcharters of burgemeesterconvenanten.

Wat sommigen ook durven te beweren, vanuit de landbouwsector zijn wij niet tegen bijkomende bossen en bomen. Er zijn maatschappelijk en beleidsmatig verschillende goede redenen waarom het zinvol is om te investeren in bijkomend groen. Betreffende het realiseren van bijkomende bossen is het wel van belang om dit in eerste instantie te doen in de hiervoor bedoelde bestemmingen. Wanneer er gekeken wordt naar de aanplant van de bomen in het buitengebied (waar we in deze brochure op focussen) vragen we dat er bij de keuze van de locatie en de aanplanting voldoende afstemming is met de hier aanwezige landbouwsector. Dat betekent dat rekening moet worden gehouden met de specifieke kenmerken van het landbouwverkeer en de eigenschappen van onze verschillende teelten.

We nemen hierbij proactief de handschoen op om besturen en verenigingen de nodige inzichten mee te geven om goed en weloverwogen te kunnen beslissen over het aanplanten van bijkomende bomen. Hierbij is het essentieel om tijdig beroep te doen op de terreinkennis en expertise van de lokale landbouwers om potentiële knelpunten en mogelijkheden in een pril stadium in kaart te brengen. Naast het aanplanten is het belangrijk om ook over het beheer van bomen de nodige afspraken te maken, een kwestie die al te vaak wordt vergeten maar vaak een bron van frustratie op het terrein is. Ook hier vind je verder in deze brochure heel wat concrete informatie over.

Met deze brochure geven we de basiselementen en informatie mee om tot het nodige draagvlak te komen inzake het aanplanten van bomen in het landbouwgebied. Laat dit een startpunt zijn om via verder overleg tot een gedragen aanpak op lokaal niveau te komen.

➤ Hoe kom je tot lokaal draagvlak voor het planten van bomen?	6
➤ Juridische aandachtspunten voorhet planten van bomen	7
➤ Praktische aandachtspunten vanuit land- en tuinbouw voor het planten van bomen	9
Oriëntatie van de aanplant	9
Eigenschappen van de boomsoort	9
Aandachtspunten bij het aanplanten van bomen	11
➤ Beheer en onderhoud belangrijk voor het draagvlak van aanplantingen bij land- en tuinbouwers	14
Hoogstammige bomen	14
Houtkanten	17
Haag/Heg	18
Beheerresten	18

Hoe kom je tot lokaal draagvlak voor het planten van bomen?

Een voorstel van stappenplan waarbij de focus ligt op lokaal overleg en maatwerk

Wat te doen als je plannen hebt om als gemeente aanplantingen te doen in het agrarisch gebied?

- Vraag de landbouwraad/bedrijfs-gilde van je gemeente om de globale aandachtspunten en knelpunten in beeld te brengen. Ook andere actoren (bv. Milieuraad) kan je hierin betrekken. Voor de nodige expertise en boomsoortkeuze is het belangrijk u goed te informeren. Je kan bijvoorbeeld beroep doen op het proefcentrum voor sierteelt – afdeling groen.
- Ga na wie de gebruiker/eigenaar is van het perceel waarlangs je de aanplantingen voor ogen hebt.
- Contacteer de eigenaar EN gebruiker van aanpalende percelen en bespreek wat de belangrijke aandachtspunten zijn (keuze plantgoed, afstand tot perceel, ruimte voor laden/lossen, toegankelijkheid perceel, bewerkbaarheid perceel, ...)
- Breng onderhoud in rekening, je bent als gemeente verantwoordelijk voor het onderhoud van aanplantingen op jouw domein. Mogelijk zijn er wel landbouwers die bereid zijn om tegen vergoeding dit onderhoud voor aanplantingen langs hun perceel op te nemen. Je kan hiervoor ook contact opnemen met Boerennatuur Vlaanderen vzw.
- Wanneer het onderhoud door derden gebeurt en er toegang op het aangrenzend perceel nodig is, stem dit ook af met de gebruiker zodat dit kan gebeuren wanneer het perceel ‘leeg’ is.
- Steun lokale boomkwekers door het plantgoed lokaal aan te kopen en met plantgoed van hier te werken. Boomtelers kunnen vaak ook verder helpen om op basis van enkele criteria de juiste boomkeuze te maken.

Goede afspraken en overleg met de landbouwers zijn cruciale elementen om het draagvlak te vergroten!

Juridische aandachtspunten voor het planten van bomen

Voor een gemeentebestuur is het van belang om te weten wat de wettelijke aspecten zijn omtrent de aanplant van bomen of hagen.

De afstandsregels van beplantingen zijn sedert de inwerkingtreding van het nieuwe goederenrecht op 1 september 2021, niet meer terug te vinden in het Veldwetboek maar in de nieuwe bepaling 3.133 van het burgerlijk wetboek.

Deze nieuwe bepaling spreekt men niet meer van hoog- of laagstammige bomen om de plantafstand te bepalen zoals voorheen in het Veldwetboek. Het onderscheid tussen hoogstammige en laagstammige bomen wordt vervangen door een hoogtecriterium zijnde twee meter: voor bomen die minstens twee meter hoog zijn bedraagt de afstand van de perceelsgrens twee meter; voor andere bomen, struiken en hagen bedraagt deze afstand een halve meter.

De afstanden worden berekend vanaf het midden van de voet van de boom. Deze regels zijn van toepassing op alle beplantingen. Er is dus niet in een uitzondering voorzien voor de beplantingen die behoren tot het openbaar domein, aldus de memorie van toelichting. De afstandsregels gelden niet indien partijen hierover een andersluidend akkoord hebben gesloten en voor bomen die al meer dan dertig jaar op dezelfde plaats staan.

Momenteel zijn deze nieuwe regels het voorwerp van een procedure tot vernietiging bij het Grondwettelijk Hof (rolnummer 7435 NL). Natuurverenigingen hekelen het feit dat de nieuwe regels van toepassing zijn op bomen die behoren tot het openbaar domein, waaronder straat -en laanbomen en vrezes dat heel wat openbaar groen dreigt te verdwijnen. De nieuwe afstandsregels bemoeilijken ook de aanplant van nieuwe bomen op het openbaar domein, aldus deze natuurverenigingen. In afwachting van een uitspraak van het Grondwettelijk Hof, blijft de nieuwe regeling (voorlopig) echter wel van kracht.

Naast deze bepalingen zijn er in Vlaanderen nog andere regelgevingen (waterwegen, spoorlijnen, leidingen,...) die invloed kunnen hebben op de plantafstanden. Dit dient steeds binnen de specifieke context van de gemeente bekeken te worden.

Praktische aandachtspunten vanuit land- en tuinbouw voor het planten van bomen

Bomen planten in landbouwgebied kan de landbouwers zowel voor- als nadelen opleveren. Het is dus de kunst om als gemeente te trachten de nadelen ervan zo klein mogelijk te houden. Hiervoor moet er met een aantal factoren rekening gehouden worden. De kennis die hiervoor werd vergaard is grotendeels afkomstig van het VLAIO-project Agroforestry Vlaanderen. Agroforestry is een teeltsysteem dat doelbewust bomen tussen het gewas plaatst en waar de laatste jaren heel wat onderzoek naar wordt gedaan.

Oriëntatie van de aanplant

Nadelen die vaak worden aangehaald door bomen langs landbouwpercelen zijn lagere teeltopbrengsten door schaduweffecten. Voordelen zijn dan weer de schaduw-effecten voor het vee. Om dit probleem te voorkomen dient er rekening te worden gehouden met de oriëntatie van de bomen en hun effecten op de naastliggende percelen. Wat zijn de richtlijnen en mogelijke oplossingen die dit probleem verhelpen?

- Wanneer men bomen wenst aan te planten langs intensieve teelten (akkerbouw en groenteteelt) en maaibeiden opteert men best voor de noord-zuid as van het perceel. Dit zorgt voor minimale schaduw op intensieve teelten en maximaal opvangen van wind uit de dominante windrichting. Voldoende ruimte tussen 2 bomen zorgt bovendien voor voldoende lichtinval op de gewassen op akkerbouwpercelen: plaats ze dus niet te dicht bij elkaar.
- Langs graasweiden kiest men er beter voor om bomenrijen op de oost-west as aan te planten die maximale schaduw creëren en zo het comfort van grazend vee vergroten.

Eigenschappen van de boomsoort

Naast schaduweffecten zijn ook overhangende of lage takken omwille van gebrekkig onderhoud een oorzaak van schade aan landbouwmachines. Voor sommige teelten (industriegroenten) mogen er geen bladeren van bomen aanwezig zijn in de aangeleverde producten. Dit kan verholpen worden door het kiezen van de juiste boomsoort. Algemeen dient er bij aanplantingen van bomen gestreefd te worden naar voldoende

Wanneer men bomen wenst aan te planten langs intensieve teelten (akkerbouw en groenteteelt) en maaibeiden opteert men best voor de noord-zuid as van het perceel

Een hoogstamboom moet een voldoende hoge kruin hebben zodat passage van landbouwmachines niet voor schade zorgt

diversiteit aan soorten om tot een duurzame beplanting van het buitengebied te komen. Een volledige analyse om de juiste keuze te maken kunnen we in deze brochure niet maken maar we vestigen graag de aandacht op een aantal zaken waar de gemeente rekening mee kan houden om deze bekommernissen op te vangen:

Inheemse soorten In het buitengebied is het wenselijk om enkel te werken met inheemse soorten. Het is aangeraden om rekening te houden met de herkomst van het genetisch materiaal om streekeigen autochtone soorten in stand te houden. Het label 'Plant Van Hier' heeft aandacht voor dit gegeven. In randstedelijk gebied gaat de voorkeur naar inheems of inheems-plus (cultivars van inheemse soorten). In stedelijke gebieden zijn uitheemse en inheemse soorten mogelijk.

Hoge kruin Een hoogstamboom moet een voldoende hoge kruin hebben zodat passage van landbouwmachines niet voor schade zorgt.

Penwortel Het wortelgestel heeft het liefst een (diepe) penwortel. Zo treedt minimale concurrentie op in de bodemlaag tussen de wortels van het gewas en die van de boom.

Boomsoorten Onder andere deze boomsoorten voldoen aan bovenstaande voorwaarden: Quercus robur (zomereik), Quercus petraea (wintereik), Alnus glutinosa (zwarte els), Acer pseudoplatanus (gewone esdoorn), Betula pubescens (zachte berk), Euonymus europaeus (kardinaalmuts), Fraxinus excelsior (gewone es), Tilia cordata en platyhylos (winter – en zomerlinde), Ulmus glabra (ruwe iep), Prunus avium (zoete kers),....

Waardplanten In de nabije omgeving van fruitteelt en verschillende sierteelten is het van belang om de meest gevoelige waardplanten voor bacterievuur te **vermijden**. (meidoorn, lijsterbes,...). Ook populier, berk en wilg – waardplant van bepaalde luizen – worden best vermeden in regio's met gevoelige groenteteelten.

Bladverlies In de nabijheid van intensieve groenteteelten (bv. spinazie) vormt het bladverlies van de bomen een belangrijk obstakel. Dit kan verholpen worden door niet-bladverliezende soorten aan te planten: Ilex Aquafolium (gewone hulst), Liguster vulgare (gewone liguster) en beuk. De spinazieteelt is echter gebiedsafhankelijk: een goed overleg met de landbouwers is hierin dus aan te raden.

Onkruidproblemen Berken, wilgen en ook esdoorn verspreiden makkelijk zaden wat voor onkruidproblemen kan zorgen in een aantal groenteteelten (zoals spinazie of sla) en in containerteelt van sierplanten, dit moet vermeden worden.

Nuttige insecten In functie van het aantrekken van nuttige insecten voor bepaalde teelten worden volgende bomen aangeraden (die dan niet mogen gesnoeid worden voor de bloei):

Soorten die zowel vogels, vlinders als bijen aantrekken: Sorbus aucuparia (wilde lijsterbes), Ilex aquafolium (gewone hulst), Rosa canina (hondsroos), Frangula alnus (sporkehout), Prunus padus (gewone vogelkers).

Alsook andere soorten: Crataegus monogyna (meidoorn), Prunus spinosa (sleedoorn), Cornus sanguinea (rode kornoelje), Corylus avellana (hazelaar), Tilia cordata (winterlinde), Sambucus nigra (gewone vlier), Cornus mas (gele kornoelje), Salix caprea (boswilg).

Bloemen Vooral soorten met bloemen trekken zweefvliegen en andere nuttigen aan; Cornus sanguinea (rode kornoelje), Viburnum opulus (Gelderse roos), Sorbus aucuparia (wilde lijsterbes), Prunus avium (zoete kers), Amelanchier ovalis (krentenboompje), Frangula alnus (sporkehout), Rosa rugosa (bottelroos), ...

Aandachtspunten bij het aanplanten van bomen

Plantafstand Het is raadzaam om enige afstand te bewaren ten opzichte van de aangrenzende landbouwpercelen zodat er geen overlast ontstaat van overhangende takken of breed uitgroeiende wortels. Bovendien kunnen bomen langs de kant van de weg landbouwmachines belemmeren bij het kruisen van tegenliggers en bij het opdraaien van landbouwpercelen.

Het is echter raadzaam om enige afstand te bewaren ten opzichte van de aangrenzende landbouwpercelen

De meest duurzame aanplant wordt gegenereerd wanneer gestart wordt met zo klein mogelijk plantgoed

Plantgoed De meest duurzame aanplant wordt gegenereerd wanneer gestart wordt met zo klein mogelijk plantgoed. Op die manier kan de boom een stevig en diepwortelend wortelgestel ontwikkelen, wat hem betere overlevingskansen biedt bij lange droogteperiodes en hoge windsnelheden. Dit dieper wortelgestel voorkomt bovendien concurrentie met nabijgelegen landbouwgewassen, schade aan landbouwmachines of onveilige situaties met wandelaars en fietsers (door oppervlakkige wortels). Houdt er wel rekening mee dat begeleidingssnoei in dat geval noodzakelijk is om een hoogstam met kroonvorm te bekomen zodat landbouwmachines ook op langere termijn kunnen passeren.

- Bomen die een brede uitloper hebben in het wortelgestel zijn de volgende en worden dus niet aangeraden langs intensieve teelten/landbouwpercelen: Betula pendula, populieren, wilgen, abeel, acacia, ratelpopulier (esp). Langs graasweilanden vormt dit minder een probleem.

Structuur van de weg Het is aangeraden om te starten vanuit de realiteit en de structuur van de weg en de functies die deze weg heeft: indien deze voldoende breed is en/of er voldoende mogelijkheden zijn om bomen in de berm om aan te planten, kan je op een onderbouwde manier beslissen om over te gaan tot het aanplanten van bomen. Op andere wegen kan dit betekenen dat de beste keuze is om niet aan te planten, ook omdat bij aanplanten op een te smalle weg er ongewenste schade aan de andere zijde van de berm kan ontstaan. Een alternatief om rekening te houden met het landbouwverkeer kan zijn om bomen slim te plaatsen (vb afwisselend langs de ene kant en de andere kant van de weg en niet tegenover elkaar) zodat ze geen hinder vormen bij het kruisen of het inrijden van landbouwpercelen.

- Hou er ook rekening mee dat landbouwmachines gemiddeld tussen de 2,5 en 3 meter, en maximaal 4.25 meter breed zijn. Voertuigen mogen 4 meter hoog zijn, ook hiermee dient rekening gehouden te worden bij de keuze, plaatsing en onderhoud van de boom.
- Bij afhellende wegen de bomen voldoende breed plaatsen omdat sommige landbouwmachines schuin hangen op deze wegen.
- Bij het aanplanten langs wegen is het belangrijk om rekening te houden met het feit dat voor heel wat teelten vrachtwagens op de openbare weg worden geladen en hiervoor voldoende plaats moeten hebben.

- Voor aanplanten langs trage wegen/landbouwwegen dichtbij landbouwpercelen is 2-jarig bosplantsoen van ongeveer 2 m groot tot laanbomen in de diameterklassen 10-12 cm ideaal.
- Voor drukkere wegen kan geopteerd worden om al iets grotere bomen aan te planten, laanbomen met diameterklasse 14-16 cm of zelfs 20-25 cm.

Extra aandachtspunt – uitgelicht: zandstralen

Tijdens de laatste hete lentes/zomers zijn er verschillende groentepercelen die schade ondervinden door opwaaiend zand/aarde op de zandgronden. Het aanplanten van dichte struiken kan dit effect milderer in de eerste meters van het perceel.

Dichte struiken die lang blad houden zijn hiervoor het meest gepast:

- Crataegus (meidoorn), Carpinus betulus (haagbeuk), Acer campestre (veldesdoorn), Taxus baccata, Eleagnus ebbingei (olijfwilg), Ilex aquifolium (gewone hulst), Ligustrum vulgare (wilde liguster) ...
- Els of hazelaar (als het wat groter mag zijn)
- Of Gemengde hagen/houtkanen

Tip: dicht genoeg bij elkaar planten en bij gevaar voor schaduw tijdig scheren. Binnen het bomenbestand zijn voor het zandstralen geen oplossingen te vinden, maar dus wel door het aanplanten van struiken.

Tijdens de laatste hete lentes/zomers zijn er verschillende groentepercelen die schade ondervinden door opwaaiend zand/aarde op de zandgronden

De aanplant van de bomen of hagen kan pas succesvol zijn wanneer deze de nodige verzorging krijgen en hier structureel over wordt nagedacht

Beheer en onderhoud belangrijk voor het draagvlak van aanplantingen bij land- en tuinbouwers

De aanplant van de bomen of hagen kan pas succesvol zijn wanneer deze de nodige verzorging krijgen en hier structureel over wordt nagedacht. Het stopt niet bij een boom planten, ook de nazorg en het beheer moeten ingecalculeerd worden om gezonde stevige bomen met een mooie toekomst te creëren, zonder ingrijpende (vaak duurdere) snoeiwerken op termijn. Hier staat of valt het draagvlak vanuit de landbouwsector mee want er is niets zo vervelend als overhangende takken (wat dikwijls leidt tot kapotte spiegels van landbouwmachines wat op zijn beurt leidt tot gevaarlijke verkeerssituaties of glas tussen de landbouwgewassen), dode takken op het veld, ... Hou aldus rekening met de noodzakelijke beheerwerken (met bijhorende kosten) en plan ze tijdig in.

Hoogstammige bomen

Begeleidingssnoei Controleer je bomen elke 2-3 jaar en snoei ze indien nodig bij; doe dit tot een hoogte van 5-6 (tot zelfs 10) meter (of 1/3 van de totaal verwachte boomhoogte). Op deze manier krijg je mooie takkenvrije stammen en vermijd je overhangende takken.

- Wegsnoeien van onderste takken
- Bij dubbele toppen de minst rechte of minst dominante wegnemen
- Zijtakken met te scherpe hoek (plakoksel) wegnemen
- Dode takken

Snoei in 1 snoeibeurt niet meer dan 20% van het totale bladvolume weg.

Onderhoudssnoei Eens je stam de gewenste hoogte heeft, hoeft je eigenlijk niet meer te snoeien. Doe wel geregeld controle oa. op dode takken, sterk afbuigende takken, dubbele toppen en elleboogtakken zodat die verwijderd kunnen worden. Snoeien van hoogstammige bomen doe je doorgaans in de zomerperiode.

“Enkele bestuursleden van onze bedrijfsgilde ondervonden verschillende problemen als ze in onze gemeente Asse op de baan zijn. We kwamen op het idee om een rondrit met de burgemeester, schepen en korpschef te organiseren en hen vanuit de cabine te laten ervaren hoe het is om door onze gemeente te rijden. Eén van de problemen waren bomen met overhangende en te lage takken. We maakten na de rondrit de afspraak dat de bomen regelmatig gesnoeid worden en een minimale hoogte hebben van 4 meter. Kort daarna werden de bomen gesnoeid. We mogen dus concluderen dat overleg loont!”

Guy Lemaire

Voorzitter bedrijfsgilde Asse

Materiaal Snoei gebeurt met een eenvoudige snoeischaar en snoeizaag. Als de boom groter wordt gebruik je een stokzaag; je hebt zelden een hoogwerker nodig. Als je zwaardere machines nodig hebt, spreek je van achterstallig beheer. Probeer dit ten alle tijden te vermijden.

Zit je toch met achterstallig beheer? Snoei dan niet alles in 1 keer bij (max 20%), begin bij de meest prioritaire takken en spreidt de werken over meerdere jaren.

Houtkanten

Houtkanten bestaan er in verschillende vormen, doorgaans zijn ze te herleiden naar 3 types: hakhout, middelhout (hakhout met overstaanders) en hooghout (bos-type).

Hakhout De meeste inheemse soorten leiden zich hiertoe. De bekendste zijn: hazelaar, wilg, es, haagbeuk, iep, ...

- De bomen worden om de 6-15 jaar tot net boven de grond afgezaagd.
- Doe dit gefaseerd: in blokken van maximum 50 meter, max 25% van de houtkant in 1 keer (afhankelijk van het omliggende landschap), minimum 1 rustjaar tussen 2 opeenvolgende blokken.
- Neem je blokken niet te klein, en beheer beide kanten van de weg (al naar gelang de ligging) in 1 keer. Zo creëer je voldoende licht voor hergroei.
- Deze werken voer je uit in de winterperiode (november – midden maart) en zeker niet na 1 april (schoontijd).
- Snoei jonge zijdelings groeiende takken bij voorkeur elk jaar (zoals een haag) (ook aan de kant van de akker).
- Communiceer duidelijk met de aannemer/arbeider die maaiwerken uitvoert zodat nieuwe jonge scheuten niet afgemaaid worden!

Middelhout Dit is een combinatie van hakhout en overstaanders (overstaanders zijn bomen die je dikker laat worden). Heb geen schrik om deze dikkere bomen op een later moment te kappen. Als je ze goed opsnoeit, kan je ze als kwaliteitshout verkopen. Zorg er wel voor dat er nieuwe overstaanders klaar staan.

Houtkanten bestaan er in verschillende vormen, doorgaans zijn ze te herleiden naar 3 types: hakhout, middelhout (hakhout met overstaanders) en hooghout (bos-type)

Betrek lokale
landbouwers bij het
beheer. Hiervoor kan
je contact opnemen
met Boerennatuur
Vlaanderen of
Werkers in aan-
neming

Hooghout Dit kan je vergelijken met een bos, al vraagt dit toch meer beheer gezien ze vaak langs wegen staan.

- Bomen die kort op elkaar staan gaan in concurrentie, voorzie dus een dunningskap indien nodig.
- Zorg ook hier voor een takkenvrije stam en doe geregeld een controle
- Doorgaans is er bij hooghout slechts beperkte ondergroei en zal dit niet helpen tegen erosie.

Haag/heg

- Een haag wordt jaarlijks min 1 keer geschoren. Dit doe je met de juiste machines (niet met een klepelmaaier). In Limburg en Vlaams-Brabant kan je beroep doen op de hagendorser van Werkers in aanneming.
- Scheren kan je heel het jaar door doen, behalve in de schoontijd (april tot midden juni), meidoorn hagen scheer je ifv bacterievuur best in de winter.
- Hou je haag voldoende breed, scheer niet tot vlak tegen de stam en scheer in piramidale vorm (onderaan breder dan bovenaan).
- Scheer ook de achterzijde (kant van landbouwperceel).
- Een heg scheer je niet jaarlijks, maar geef je de mogelijkheid om door te groeien, te bloeien en eventueel zaden of bessen te creëren. Dit kan uiteraard enkel als er voldoende ruimte beschikbaar is.

Beheerresten

Afhankelijk van de teelt, is het wenselijk om de beheerresten te verzamelen en af te voeren.

- Indien je het beheer hierop afstemt en de juiste machines gebruikt, kan je de beheerresten inzetten of verkopen om energetisch te valoriseren als biomassa voor groene warmte.
- Een andere optie is om de beheerresten in te zetten voor koolstofaanrijking van de bodem en dus vastlegging van CO₂ op langere termijn. Let wel dat dit momenteel (januari 2021) niet zomaar voorzien is in de wetgeving (zie OVAM).

Betrek lokale landbouwers bij het beheer. Hiervoor kan je eventueel contact opnemen met Boerennatuur Vlaanderen of Werkers in aanneming.

Partners

Boerenbond
Diestsevest 40, 3000 Leuven
016/286101

AVBS
Kortrijksesteenweg 1144J, 9051 Gent
09/3267210

Boerennatuur Vlaanderen vzw
Diestsevest 40, 3000 Leuven
016/286464

Proefcentrum voor sierteelt vzw
Schaessestraat 18, 9070 Destelbergen
09/3539494

Colofon

Redactie

Lien Vandenbroeck
Nick François

Fotografie

Matty Veulemans
Shutterstock

Vormgeving

Studio Boerenbond

Verantwoordelijke uitgever

Frans De Wachter
Diestsevest 40
3000 Leuven

D/2021/0728/04

© 2021, Boerenbond vzw

